

INGLIZ TILINI O'QITISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYANING O'RNI

Vahobjonova Oydinoy Yahyobek qizi

Namangan viloyati Norin tumani 23 maktab o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada ingliz tilini innovatsion texnologiyalarning o'rnini va texnologiya yordamida o'qitishda talabalarda lingvistik, sotsiolingvistik, pragmatik va strategik kompetensiyalari kommunikativ yondashuv doirasida rivojlantirish yo'llari, mustaqil ta'limni rivojlantirish asosida innovatsion texnologiyalarni qo'llashning metodik ta'minotini tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ingliz tili, innovatsion, texnologiya, ta'lim texnologiyalari, interaktiv, metod.

KIRISH

Jahonda xorijiy tillarni o'qitishda xalqaro standartlarni qo'llash, o'qitish mazmunini modernizatsiyalashtirish, kasbiy ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning xususiy masalalari, o'qituvchining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda ilg'or xorijiy tajribalardan foydalanishga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirdi. Yevropada xorijiy tillar bo'yicha kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish, kompetensiyalar integratsiyasi, standart talablari va o'quv dasturlari orasida uyg'unlikni shakllantirish, ishlab chiqilgan kriteriyalarni boshqa xorijiy tillarni o'rganishda qo'llaniladigan strategiyalarni muvofiqlashtirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borish muhim ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Mamlakatimizda J.Jalolov, G.Boqieva, T.Sattorov, G.T.Maxkamova, L.A.Axmedova, U.Xoshimov, I.Yoqubov, S.Musinov, L.Kirkxam, M.T.Iriskulov, F.Rashidovalarning tadqiqotlarida xorijiy tillarni o'qitish metodikasiga oid muammolar atroflicha yoritilgan. Xorijiy tajribalarga asoslangan va xorijiy tillarni organish boyicha tadqiqotlar olib borilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Amerika Qo'shma Shtatlaridagi Milliy trening markazining ma'lumotlarida innovatsion texnologiya, ya'ni interfaol uslub talaba ongiga, tuyg'usiga, irodasiga ta'sir ko'rsatib, tafakkurini oshirishi ifodalangan. Amaliyotda metodist-o'qituvchilar tomonidan «Aqliy hujum», «Tayanch signallar», «Muz yorar», «Kichik guruhda ishlash», «Zigzag», «Kubik», «Kimsasiz orolda», «Donishmandlar bisoti», «Yozma bahslar», «Ajurli arra», «6x6x6», «Rolli o'yinlar», «Bahs munozara», «Debatlar», «Sarguzasht sayohat» kabi interfaol uslublardan foydalanishgan [2].

Ingliz tilini mustaqil o'rganishning birinchi usuli paydo bo'lishiga sabab bo'lgan kurslarga borish hammaning ham imkoniyatiga ega emas. Keyinchalik, ko'plab mualliflar ingliz tilini o'rganishning samarali dasturini mustaqil ravishda yaratishga harakat qilishdi, ammo biz eng mashhurlariga e'tibor qaratamiz.

1. Shexter usuli

Ingliz tilini o'rganishning bu usuli "nazariyadan amaliyotga" klassik modelga emas, balki teskari, tabiiyroq idrok tizimiga asoslanadi. Bu ona tilimizni qanday o'rganishimizga juda o'xshaydi. Muallif yosh bolalar qanday gapirishni o'rganishiga misol keltiradi - axir, hech kim ularga jumlar, holatlar va nutq qismlarini qurish qoidalarini tushuntirmaydi. Xuddi shu tarzda Igor Yuryevich Shekhter ingliz tilini o'rganishni taklif qiladi.

Ingliz tilini o'rganishning zamonaviy usulining mohiyati shundan iboratki, birinchi darsdanoq o'quvchilarga ma'lum bir vazifa qo'yiladi, masalan, suhbatdoshning kasbini o'rganish. Bundan tashqari, barcha talabalar "etyudlar" deb ataladigan narsalarni o'ynaydilar, bu erda ular turli rollarda harakat qilishadi va muammoni hal qilishga harakat qilishadi. Tilni bilish darajasi taxminan bir xil bo'lgan odamlar o'rtasida muloqot sodir bo'lganligi sababli, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi muloqotda paydo bo'ladigan xorijiy nutqdan foydalanish qo'rquvi yo'qoladi.

Ingliz tilining ushbu texnikasi uch bosqichdan iborat: birinchisida leksik birliklar, so'zlar va iboralar beriladi, shundan keyingina ikkinchi va uchinchi bosqichda grammatik va sintaktik tuzilmalardan foydalanish tuzatiladi. Tizim o'z samaradorligini bir necha bor tasdiqladi va hozirgi vaqtda pedagogik psixologlar nuqtai nazaridan eng muvaffaqiyatliilaridan biri hisoblanadi.

2. Pimsler usuli

Doktor Pol Pimsler nafaqat ma'lumotni idrok etish, balki uni qayta ishlab chiqarish uchun ham mo'ljallangan o'ttiz daqiqalik darslarning maxsus tizimini ishlab chiqdi. Har bir dars ikki kishi tomonidan aytiladi: bizning hamyurtimiz va ona ingliz tilida so'zlashuvchi. Buning yordamida hamda maxsus yodlash texnologiyasi tufayli har bir o'quvchi har bir dars uchun ingliz tilidagi yuzlab so'z va iboralarni o'rganadi. Darsning mohiyati ma'ruzachilar tomonidan aytiladigan topshiriqlarni ketma-ket bajarishdir.

NATIJALAR

Xorijiy til o'qituvchilarining lingvistik kompetensiyalarini rivojlantirish holati ta'lim jarayonida o'quvchilarning til o'rganish va til egallash, lingvistik kompetensiyalarini hamda an'anaviy o'qitish tizimini va zamonaviy o'qitish texnologiyalarini tahlil qilishni taqozo qiladi. Ingliz til darslarida talabalarning lingvistik kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirish ta'limning metod va usullarini to'g'ri tanlay olish bilan chambarchas bog'liqligi xorijiy tillarni egallashga bo'lgan qiziqishni kuchaytirish hamda til o'rganishda mustaqil ta'limni to'g'ri tashkil etishni taqozo qiladi [3].

Aqliy hujum (Brain storming) usuli. Ushbu usul talabalarning faol ishtiroki hamda ularning bilim saviyalari darajasini namoyon qiladi. Bu talabalarni g'oyalar o'ylab topishga undaydi, erkin muloqotda bo'lish imkonini beradi va natijada ancha fikrlar to'planadi. O'qituvchi esa jarayon mobaynida nazoratchi hisoblanadi. Talabalarning g'oyalari unchalik muvaffaqiyatli bo'lmasada, o'qituvchi ularni tanqid qilishi mumkin emas. Savol-javoblar va rasmiy o'yinlar (Discussion) usuli darslarni yanada mazmunli va qiziqarli o'tishga imkon beradi. Talaba xato qilishdan qo'rqmay, erkin o'z fikrini ayta olishi kerak. Bunday muhit darsda hosil qilinishi lozim. O'yin orqali o'qitishning texnologiyasida talabaning vazifalari quyida gilardan iborat: 1. Kutiladigan javoblar va e'tirozlarni o'ylash. 2. O'z bilimiga ishonish. O'yinning ahamiyati shundaki, o'qituvchida talabalarni ular erkin holda faoliyat ko'r sa tayotgan paytda kuzatish imkoniyati bo'ladi. Talabalar bir nechta guruhlariga bo'linadilar. Guruhlarning har bir a'zosi o'z vazifalarini

aniq bilishlari kerak. O'yinning vaqti cheklangan bo'lishi, u yakunlangach esa o'yin natijalari tahlil qilinishi lozim.

XULOSA VA MUNOZARA

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o'qitish jarayonida pedagogik texnologiyalardan foydalanish talabalarning og'zaki nutq, tinglab tushunish, yozuv, o'qish ko'nikmalarini o'stirishga va erkin muloqot qilishlariga amaliy yordam beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Aripova M., Nosirova Sh. Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish //Sovremennoe obrazovanie (Uzbekistan). – 2014. – №. 2.
2. Olimov S.S. THE INNOVATION PROCESS IS A PRIORITY IN THE DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL SCIENCES. – 2021.
3. OLIMOV Sh.Sh., XODJIEVA M. Sh. Vozmojnosti primeneniya pedagogicheskix texnologiy v obrazovatelnom protsesse //Molodej i XXI vek2020. – 2020. – S. 228-231
4. Olimov S. THE DIFFERENTIATION OF EDUCATION IS AN IMPORTANT FACTOR OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGY. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. 8 No. 11, 2020 Part II ISSN 2056-5852
5. Kh K. R., Shukurov R. S., Samadov S. S. The Inquiry On The Changes Of Relations Towards The Basics Of The Culture Of Healthy Life In The Students Of Elective Courses //International Journal of Progressive Sciences and Technologies. – 2021. – T. 25. – №. 2. – S. 112-118